

Functioneel meertalig leren

Meertaligheid als kracht en troef in de klas

Steven Delarue

Onderwijscentrum Gent

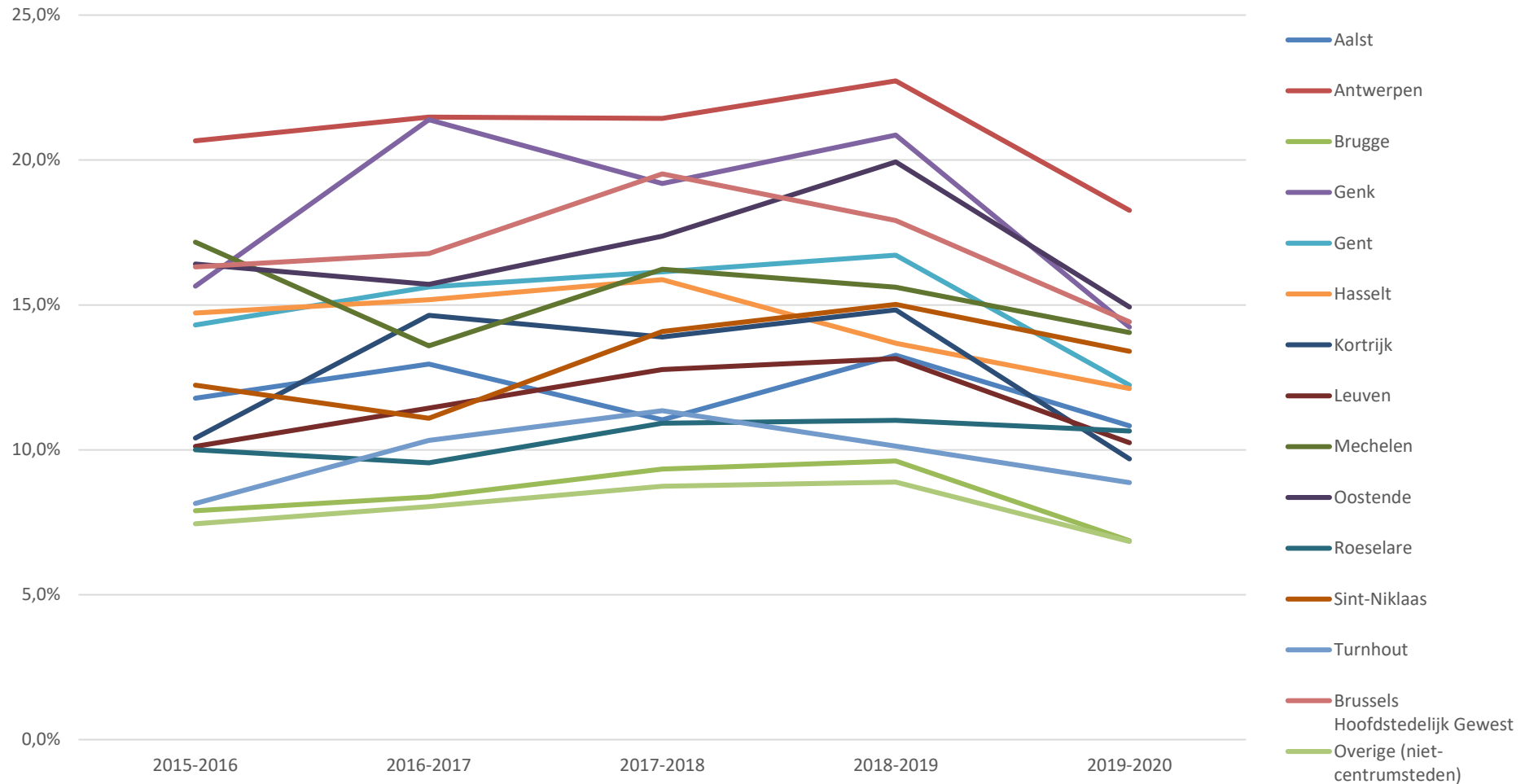
14 februari 2022 – Feel Fine February 2022

Onderwijs
centrum.gent

Vroegtijdig schoolverlaten

Evolutie in de Vlaamse centrumsteden

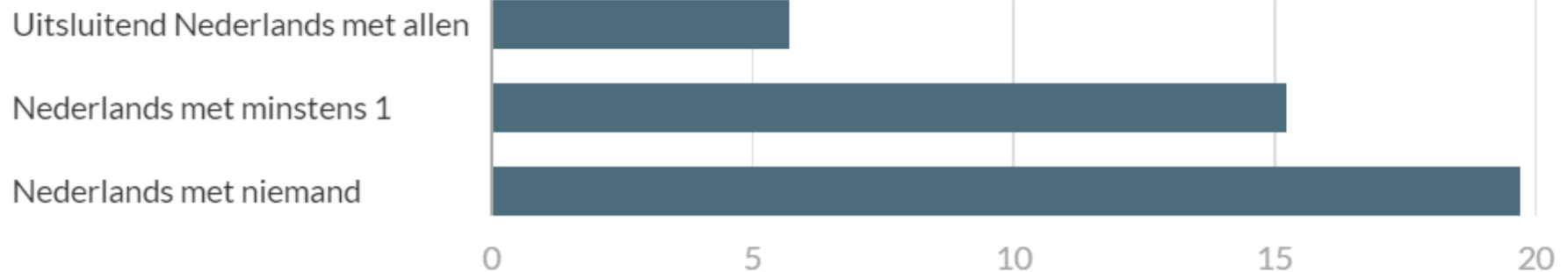

Leerlingen met een andere thuistaal: een diverse en kwetsbare groep

- > grotere kans op **schooluitval**
- > grotere kans op **schoolse vertraging**
- > sterker **'watervaleffect'**
- > meer **problematische afwezigheden**
- > ...

Vroegtijdige schoolverlaters per gezinstaal
Vlaamse Gemeenschap, schooljaar 2019-2020, in %

Gezinstaal

Stelling	% (Vol.) akkoord
Anderstalige leerlingen zouden op school onderling geen vreemde taal mogen spreken.	77.3%
De belangrijkste reden van de schoolachterstand van anderstalige leerlingen is hun gebrekkige kennis van het Nederlands.	78.2%
De schoolbibliotheek (klasbibliotheek, mediatheek) dient ook boeken te bevatten in de moedertaal van de leerlingen.	12.8%
Anderstalige leerlingen moeten op school ook de mogelijkheid krijgen hun moedertaal te leren.	6.8%
Door op school ook de eigen moedertaal te spreken, leren anderstalige leerlingen onvoldoende Nederlands.	72.1%
Anderstalige leerlingen moeten ook reguliere vakken aangeboden krijgen in hun moedertaal.	3.2%
Het is belangrijker dat anderstalige leerlingen goed Nederlands leren dan de kennis van de eigen moedertaal te behouden.	44.7%
Het is in het belang van de anderstalige leerlingen als er straffen worden toegekend voor het spreken van de moedertaal op school.	29.1%

In het belang van uw kind
spreken wij hier Nederlands!
U toch ook?

Een eentalige ideologie (“enkel Nederlands”) heeft impact op:

- **Het taalbeleid van de school**
- **De percepties van leerkrachten**
- **De beeldvorming van leerkrachten over leerlingen**
- **Het handelen van leerkrachten**

Aanbevelingen uit het OKANS-onderzoek (2014-2016, rapport 2017)

Cartografie en analyse van het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers en OKAN-leerlingen

---

Het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers en OKAN-leerlingen in kaart brengen en kritisch analyseren

1. Het onthaalonderwijs wordt georganiseerd vanuit een inclusief perspectief op beleids- en schoolniveau
2. Het onthaalonderwijs in het basisonderwijs wordt uitgewerkt als een integraal onderdeel van het schoolbeleid
3. Anderstalige nieuwkomers worden in het secundair onderwijs sneller en meer gefaseerd geïntegreerd in de reguliere klassen
4. Psychosociale ondersteuning wordt structureel voorzien in het onthaaltraject in het basis- en secundair onderwijs
5. **Onthaalteams en reguliere teams worden intensief en duurzaam geprofessionaliseerd in tweedetaalverwerving, meertaligheid en diversiteit in het basis- en secundair onderwijs**
6. Het onthaalonderwijs wordt versterkt door samenwerking en lokale inbedding
7. Proeftuinen onthaalonderwijs worden (gebaseerd op bovenstaande aanbevelingen) opgericht in het basis- en secundair onderwijs

Evaluatie van de regeling vervolgschoolcoaching (Onderwijsinspectie, 2017-2019/2020)

Uit de aanbevelingen die scholen zelf formuleren:

Ga na of professionaliseringsinitiatieven voorafgaand en tijdens de loopbaan van leraren zich voldoende richten op de uitdagingen van het onderwijs **op het vlak van meertaligheid en diversiteit.**

Tabel 7.14 Percentage leraren die zich 'goed' of 'zeer goed' voorbereid voelden tijdens het lesgeven voor onderstaande elementen

		Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs		
		VL	EU-5	VL	EU-14	PISA-6
Inhoud van het vak/de vakken die ik geef		87.9	73.1 ▼	86.6	80.4 ▼	68.4 ▼
Didactiek van een aantal of alle vakken waarin ik lesgeef	*	87.7	66.1 ▼	81.6	66.1 ▼	64.1 ▼
Algemene pedagogie/onderwijskunde	*	85.2	71.0 ▼	77.8	62.8 ▼	61.9 ▼
Praktijkervaring (bv. stages) in een aantal of alle vakken waarin ik lesgeef	*	84.5	65.2 ▼	80.2	66.4 ▼	63.5 ▼
Lesgeven aan groepen met verschillend bekwaamheidsniveau	*	30.3	45.7 ▲	40.8	35.9 ▼	34.1 ▼
Lesgeven in een multiculturele of meertalige setting		16.5	26.4 ▲	17.0	20.8 ▲	19.8 ▲
Onderwijzen van vakoverstijgende vaardigheden (bv. creativiteit, kritisch denken, probleemoplossend vermogen)		40.7	45.0 ▲	38.5	40.8 ▲	37.3=
Het gebruik van ICT (informatie- en communicatietechnologie) in de lespraktijk	*	23.7	31.7 ▲	34.5	34.3=	34.2=
Leerlinggedrag en klasmanagement		42.5	45.8 ▲	42.7	44.7=	45.8 ▲
Het opvolgen van de studievoortgang van leerlingen	*	24.6	49.8 ▲	19.5	45.6 ▲	44.7 ▲

* Significant verschil ($p < .05$) tussen lager onderwijs en eerste graad secundair onderwijs.

Wat is functioneel meertalig leren?

“Het **strategisch** inzetten van de **meertalige repertoires** van de leerlingen **in het leerproces** om de kansen tot het **ontsluiten van kennis** te vergroten”

(Sierens & Van Avermaet 2014)

Kijkwijzer

functioneel meertalig leren

IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

Checklist

functioneel meertalig leren

IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

Functioneel meertalig leren in het secundair onderwijs

- > Nood aan **meer tips en ondersteuning** in secundair onderwijs
- > Project met **lerend netwerk** van leraren
- > **Website** met tips & tricks, inspiratie, werkvormen
- > **Kijkwijzer** voor leraren, **checklist** voor beleidsondersteuners, **filmpjes** met getuigenissen

GENT MOEDIGT GEBRUIK VAN THUISTAAL OP SCHOOL AAN, N-VA REAGEERT
WOEDEND

‘Turks of Pools in de klas helpt leerling vooruit’

De stad Gent moedigt haar leerkrachten aan om de thuistaal van de leerlingen toe te laten in de klas. Het zou dé manier zijn om anderstalige leerlingen sneller vooruit te krijgen.

**Leraren krijgen tips om thuistaal
functioneel in lessen te
integreren**

**Gent adviseert secundaire scholen om leerlingen vaker
hun thuistaal te laten spreken**

**Stad Gent lanceert website voor meertaligheid
in de klas**

Kijkwijzer functioneel meertalig leren

IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

- Voor **leraren**
- Inzetbaar als **zelfevaluatie-instrument** (om inzicht te krijgen in de eigen lespraktijk) of **observatie-instrument** (om (andere) leraren te ondersteunen)
- **Interactieve pdf**

Checklist functioneel meertalig leren

IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

- Voor **beleidsondersteuners**
- **10 tips** om functioneel meertalig leren binnen te brengen op school
- **Interactieve pdf**

Kijkwijzer

Functioneel meertalig leren in je klas: 6 acties

1. Verken de talige achtergrond van je leerlingen

2. Praat met je leerlingen over meertaligheid

3. Maak afspraken over taal in de klas

4. Creëer een veilig en positief klasklimaat

5. Plan taken met ruimte voor thuistalen

6. Bied gerichte ondersteuning

FML: van kleine tot grote insteken...

Enkele voorbeelden

- >> Breng via een **talenpaspoort** of **infofiches** de talige achtergrond van je leerlingen in kaart
- >> **Ga in gesprek** met je leerlingen over meertaligheid en het gebruiken van de thuistaal in de klas
- >> Werk met **taalhomogene groepen** als je groepswerk opzet rond een bepaald thema
- >> Laat leerlingen **opzoekwerk** doen in hun thuistaal ter voorbereiding op een opdracht

FML: van kleine tot grote insteken...

Enkele voorbeelden

>> Gebruik **kaartjes** in de thuistaal, **vertaalsites of –apps, woordenboeken**,... tijdens instructie- of doceermomenten. Zet leerlingen (en hun ouders) in om die materialen te ontwikkelen.

>> Laat leerlingen een **lied, gedicht, boek**,... in hun thuistaal lezen, met daarna een analyse of **verwerking in het Nederlands**

>> Ga op zoek naar een systeem of aanpak waarbij **leerlingen zelf kunnen kiezen in hoeverre ze nood hebben aan ondersteuning in de thuistaal ('jokerkaarten')**.

Wat is FML wel/niet?

5 mythes getackeld

#1 “Je moet je curriculum en de organisatie van je school helemaal omgooien.”

>> Thuistalen didactisch inzetten vraagt op zich **geen grote wijzigingen** in het curriculum of de schoolorganisatie.

>> Vaak gaat het net om **kleine en makkelijk te integreren acties** die perfect te enten zijn op je huidige lesplanning en de thema's die je als leraar in de les behandelt.

#2 “Inzetten op FML betekent de lat lager leggen en het niveau verder zien dalen.”

- >> Het doel is net om **méér kansen** te geven tot het ontsluiten van kennis.
- >> Door het meertalige potentieel van leerlingen in te zetten, kunnen ze **uitdagendere taken** aan én kunnen ze tot een **dieper begrip van de leerstof** komen: het gesprek aangaan in meerdere talen, meertalige bronnen raadplegen, elkaar uitleg geven,...
- >> Meertaligheid positief benaderen draagt bij tot meer welbevinden, een beter zelfbeeld en een hogere motivatie.

#3 “Ik moet alle thuistalen van mijn leerlingen beheersen om met FML aan de slag te gaan.”

>> Als leraar hoef je (uiteraard) niet alle thuistalen van je leerlingen te kennen.

>> Creëer een **interactieve klasomgeving**, waarin leerlingen hun thuistaal mogen gebruiken om onderling te discussiëren, informatie te verzamelen en te bespreken,...

>> Maak **heldere afspraken** met de leerlingen over de momenten waarop er Nederlands moet worden gebruikt (bv. bij terugkoppeling na de opdracht). Zo hou je als leerkracht nog steeds de controle en het overzicht.

#4 “Ik begrijp niet wat de leerlingen onderling zeggen, maar ze zijn zeker niet met de les bezig.”

>> Onderzoek laat zien dat leerlingen die hun thuistaal mogen gebruiken tijdens groepswork, die taal op een **zinnvolle manier** inzetten. Ze zijn meestal **met de taak bezig**, ook in hun thuistaal. Het Nederlands wordt bovendien niet verdrongen.

>> Maak wel werk van **duidelijke afspraken en instructies** vooraf, en een **terugkoppeling in het Nederlands** achteraf. Dat zorgt bij leerlingen voor een ‘vastzetting’ in het Nederlands van wat ze geleerd hebben, en leraren kunnen zo het leerproces goed opvolgen.

#5 “FML inzetten is goed voor die ene groep leerlingen, maar de rest heeft er niets aan.”

>> Inzetten op functioneel meertalig leren kan **voor alle leerlingen** versterkend werken.

>> Ook leerlingen die minder sterk staan in hun thuistaal ervaren **positieve effecten**. De thuistaal is immers een middel om meer leerwinst te boeken. Ook de **betrokkenheid en motivatie** neemt toe.

>> Voor wie het Nederlands als thuistaal heeft, heeft FML evengoed positieve effecten: die leerlingen kijken positiever naar **meertaligheid en (taal)diversiteit**, en leren veel uit het **vergelijken van talen/taalsystemen**.

~~“Je moet je curriculum en de organisatie van je school helemaal omgooien.”~~

~~“Inzetten op FML betekent de lat lager leggen en het niveau verder zien dalen.”~~

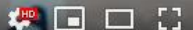
~~“Ik moet alle thuistalen van mijn leerlingen beheersen
om met FML aan de slag te gaan.”~~

~~“Ik begrijp niet wat de leerlingen onderling zeggen,
maar ze zijn zeker niet met de les bezig.”~~

~~“FML inzetten is goed voor die ene groep leerlingen,
maar de rest heeft er niets aan.”~~

0:03 / 2:28

GENT

Functioneel meertalig leren in het secundair onderwijs: Gentse leraren aan het woord

Verborgen

gent:

Laat je gidsen in een wereld van verschil

stad.gent/gids

stad.gent/functioneelmeertaligleren

Checklist functioneel meertalig leren IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

Kijkwijzer functioneel meertalig leren IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

Onderwijs centrum.gent

Stad Gent lanceert website voor meertaligheid in de klas

GENT MOEDIGT GEBRUIK VAN THUISTAAL OP SCHOOL AAN, N-VA REAGEERT WOEDEND

‘Turks of Pools in de klas helpt leerling vooruit’

De stad Gent moedigt haar leerkrachten aan om de thuistaal van de leerlingen toe te laten in de klas. Het zou dé manier zijn om anderstalige leerlingen sneller vooruit te krijgen.

Collegagroepen voor leraren, lunchsessies, ondersteuning scholen, (internationale) trajecten en projecten,...

meertalige taalverwerving meertaligheid

Taalverwerving is een grillig en individueel proces. Meertalige taalverwerving kan volgens 2 processen verlopen. We leggen hieronder uit hoe deze processen in grote lijnen verlopen.

1. Simultane taalverwerving

- Vanaf de geboorte leren kinderen meerdere talen en komen ze systematisch met deze talen in contact.
- De kinderen ontwikkelen voor elke taal een apart taalkstelsel.
- De simultane taalverwerving volgt in grote lijnen de 4 fasen die kinderen doorlopen bij het verwerven van hun moedertaal.

Voorstapfase	Vroegtaligefase	Differentiatiefase	Verleedingsfase
1ste levensjaar Babbelen Eenvoudige woorden en zinnen: - Du: Kook! Kijk! - Du: Kook! Kijk! - Du: Kook! Kijk!	1 - 2,5 jaar Lieve woorden & vaste uitdrukkingen - Du: Mama mag ik - Du: Kook! Kijk! - Du: Kook!	2,5 - 3 jaar Nieuw woorden toevoegen - Du: Mama mag ik - Du: Kook?	3 jaar en ouder Langere zinnen - Du: Mama ik heb - Du: Kook! Mag ik - Du: Kook eten?

meertaligheid

www.meertaligheid.be

Aan de slag

Laat je informeren of inspireer door de materialen in deze databank!

In de databank vind je concrete methodieken, publicaties, studies, boeken en video's, die je kunnen helpen om meertaligheid een plaats te geven in jouw klas. Om de meertaligheid in de klas te introduceren, kun je de meertalige taalverwerving gebruiken, om de thuistaal te laten toegankelijk maken voor leerlingen die andere, volledige taal spreken. Veel lees- en kijkplezier!

Deur dichterbij voor dit moment nog ook aangemeld. Vind je meertaligheid nog een niet wat je zoekt? Kun je niet vinden welke nog meer terug? Het is heel een suggestie voor een materiaal dat nog niet in onze databank zit? (Via aan de formulier), of laat het ons weten!

Zoek op behoeften / tags / inhoud

Zoeken

77 resultaten gevonden

Alboemsassa

Voor meertaligheid in de klas is de DVO de eerste fundamentele EMO over hoe op een positieve manier de meertalige contexten het leerproces gestimuleerd kan worden in verschillende opvang- en buitenschoolse opvang. Meertaligheid hier naar een vorm van taalverwerving waarbij met als uitgangspunt is

Meer info

- Beveiligen
- Communiceren met ouders
- Taalverwerving
- Wet 30
- Verderste reizen
- Keuzes
- Kinderen
- Kindertal
- Ouders
- Etno
- Levenswijze

Sara Gielen - Ayşe İslim

Meertaligheid: een troef!

Inspirerend werken met meertalige kinderen op school en in de buitenschoolse opvang

Abimo

Prevalentie van 3 talen

Europees Talenlabel

Ontdek onze werking rond taal & meertaligheid

gent:

Bedankt!

www.onderwijscentrum.gent | steven.delarue@stad.gent

www.meertaligheid.be | www.stad.gent/functioneelmeertaligleren | www.stevendelarue.be